

Урядова читацька добірка: улюблені книжки українських міністрів

23.4.2026 - | Ministerstvo kultury ta informopolityky

23 квітня світ відзначає Всесвітній день книги та авторського права. День авторів, видавців і книголюбів. Що читають у Кабінеті Міністрів України? Зібрали для вас читацькі рекомендації урядовців. Нотуйте.

Прем'єр-міністерка України **Юлія Свириденко** порадила до прочитання книгу про те, як суспільство може використати освіту та технології, щоб забезпечити стійке економічне зростання і знизити нерівність — «Перегони між освітою і технологіями» Клаудії Голдінг, Лоуренса Каца (Наш формат, 2025).

«Книга «Перегони між освітою і технологіями» переконливо ілюструє, чому саме освіта є рушієм національного розвитку і основою сильної економіки. Для України, яка сьогодні бореться за існування і водночас прагне будувати економіку майбутнього, це важлива розмова — про роль людського капіталу, сучасних знань і рівного доступу до можливостей для всіх людей. Співавторкою книги є професорка Гарвардського університету Клаудія Голдін — лауреатка Нобелівської премії за дослідження ролі жінок на ринку праці. Приємна розумна книга, яка розширює світогляд», — прокоментувала вона.

Детальніше про книгу «Перегони між освітою і технологіями» Клаудії Голдінг, Лоуренса Каца

Перший віцепрем'єр-міністр — Міністр енергетики України **Денис Шмигаль** порекомендував книгу «Щоденники воєнного часу. 1939–1945». Астрід Ліндгрєн (РМ, 2026).

«Книга “Щоденники воєнного часу. 1939–1945” Астрід Ліндгрєн детально зображує реалії Другої світової. Щиро й по-справжньому, а не так, як намагалася всім нав'язати радянщина. Під однією обкладинкою зібрані 17 щоденників Ліндгрєн, які вона написала ще до того, як стала відомою письменницею. Щоденники оприлюднили лише у 2015 році. Книгу одразу ж заборонили в росії, адже вона гостро викриває їхню брехню та злочини. Те, про що пише авторка, гучно перекликається з нашим сьогоднішнім. Український читач, на жаль, знайде тут чимало паралелей: і про блекаути, і про укриття, і про хоробрий опір. Це складна й водночас важлива книга про зміни в усвідомленні війни та життя звичайних людей, які прагнуть миру».

Детальніше про книгу «Щоденники воєнного часу. 1939–1945». Астрід Ліндгрєн

Віцепрем'єр-міністерка з гуманітарної політики України – Міністерка культури України **Тетяна Бережна** рекомендує книгу «Карпати. Коротка історія мандрів» Ірини Пустиннікової (Локальна історія, 2024), яка поєднує мандрівки з історичним контекстом й допомагає глибше відчувати простір і культуру країни.

«Для мене немає кращого відпочинку, ніж мандрівки в Карпатах. Після складного підйому розбити намет на полонині Кострич і дивитися на зоряне небо, вибігти на Пікуй і заварити на вершині ароматну фільтр-каву, спуститися на лижах із Драгобрата, пройти Горганамі і ловити поглядом Хом'як і Синяк. А після довгого дня — смакувати деруни з бринзою і відчувати простоту, але справжню радість. Після таких подорожей з'являється потреба

пізнавати Карпати глибше. Ця книга відкриває глибину місць, розповідає історії, додає контекст. І робить знайомі маршрути ще більш захопливими», – розповідає Бережна.

Детальніше про книгу «Карпати. Коротка історія мандрів» Ірини Пустиннікової

Віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, торговий представник України **Тарас Качка** зазначив: «*“Розсіяне засіяне” (I lost my library, 2025) – це книга про програму для українських художниць та художників, які залишилися в Україні або були вимушені виїхати через війну. Вона об'єднує різні досвіди у спільних мистецьких роботах, спрямованих на переосмислення зв'язків у спільноті, теми міграції на різних її рівнях і формах та підтримку діалогу в українському мистецькому середовищі.*

Сенсово це видання дуже точно відображає нинішню реальність: українці сьогодні – це спільнота людей, які залишаються пов'язаними між собою, незалежно від місця перебування. Водночас для багатьох перебування за кордоном є вимушеним. Попри це, всі українці залишаються невід'ємною частиною суспільства – через зв'язок із домом, підтримку країни та плекання власної ідентичності.

“Розсіяне засіяне” показує цей досвід без романтизації, як складний і часто болісний, але такий, що не розриває зв'язку з Україною. Воно демонструє, що навіть у ситуації роз'єднаності можливе нове “засівання” – нових сенсів, нових зв'язків і нової якості взаємин. Сьогодні особливо важливо зберігати цей зв'язок і спрямовувати на підтримку України».

Детальніше про книгу «Розсіяне засіяне»

Міністр оборони України **Михайло Федоров** радить історичну працю Ярослава Грицака «Подолати минуле (Портал, 2024). Глобальна історія України»: *«Мені сподобалась думка, що під час війни найкраще вивчати історію. Вивчення нашого минулого, розуміння проблеми з різних точок зору дає впевненість і допомагає бачити ситуацію комплексно. Дуже раджу книгу Ярослава Грицака, щоб краще знати минуле й розуміти, як формувати майбутнє».*

Детальніше про книгу Ярослава Грицака «Подолати минуле»

Міністр молоді та спорту України **Матвій Бідний** пропонує до уваги роман Івана Багряного «Сад Гетсиманський» (виходив у багатьох українських видавництвах): *«Це сильний і болісний роман про людську гідність, свободу та внутрішню незламність. Через історію головного героя твір показує, що навіть у нелюдських обставинах людина може зберегти себе, свої цінності й віру. Для мене це книжка про силу духу, яка особливо глибоко читається сьогодні».*

Детальніше про книгу Івана Багряного «Сад Гетсиманський»

Міністр освіти і науки України **Оксен Лісовий** звертає увагу на сучасний нон-фікшн про вплив технологій на освіту — «Тривожне покоління» (Vivat, 2025): *«Це напрацювання Джонатана Гайдта дало мені ширший набір аргументів на користь переосмислення підходів до освіти під впливом технологічного розвитку людства. На жаль, ми не живемо у світі, де Піфагор може накреслити числа на піску і тим самим закохати учнів в науку. Навіть найталановитіший учитель відчуває вплив технологій на дітей, мусить враховувати цей вплив і навчитись використовувати технології для розвитку учнів».*

Детальніше про книгу «Тривожне покоління» Джонатана Гайдта

Міністр охорони здоров'я України **Віктор Ляшко** рекомендує науково-фантастичний трилер

українського письменника Макса Кідрука з циклу «Нові темні віки» (Бородатий тамарин, 2026): *«У нашій родині головний читач — дружина. Саме від неї я часто дізнаюся про нові книги. Так було і з “Колонією” Макса Кідрука. Обсяг книги спершу трохи відлякував через щільний робочий графік. Але коли я перегорнув останню сторінку, сумнівів не лишилося: воно того варте. “Колонія” — науково-фантастичний трилер, який читається на одному диханні. Це історія про дуже реальні виклики: відповідальне використання антибіотиків, ризики неконтрольованої генної інженерії, наслідки кліматичних змін. Читаєш і розумієш, наскільки фантастика може бути близькою до реальності, коли бракує критичного мислення. Книга, яка тримає увагу і водночас змушує думати. Щиро рекомендую. А я вже чекаю своєї черги на продовження — “Колапс”. Дружина, звісно, отримала його першою».*

Детальніше про книгу Макса Кідрука з циклу «Нові темні віки»

Міністерка у справах ветеранів України **Наталія Калмикова** радить книгу Артура Дроня “Гемінгвей нічого не знає” (ВСЛ, 2025).

«Це не просто художня проза про війну, а чесне свідчення юного захисника, який пройшов її. Це збірка текстів, народжених безпосередньо на фронті, де немає вигаданих сюжетів чи стилізацій — лише досвід. Артур фіксує повсякденність війни без пафосу: побут, мовчання між побратимами, випадкові розмови, внутрішні сумніви й пошук сенсу серед хаосу. Але що важливо, що в книзі центральною є людина — жива, вразлива, іноді зламана, але гідна. Водночас, для нас цивільних, книга є важливою для розуміння досвіду українських ветеранів і ветеранок. Вона допомагає відчувати й усвідомити, ким є ті, хто захищає країну, і що насправді стоїть за їх досвідом».

Детальніше про книгу Артура Дроня «Гемінгвей нічого не знає»

Міністр соціальної політики, сім'ї та єдності України **Денис Улютін** пропонує прочитати книгу «Розділена династія» Фабіана Бауманна (Локальна історія, 2025): *«Захопливо написана історія, в основі якої лежать архівні джерела: мемуари, щоденники, листування нащадків двох протилежних національних гілок: української і російської. У книзі показано, як революції, війни, зміна імперій і режимів безпосередньо впливали на родинні зв'язки, світогляди і вибір ідентичності окремих людей. Важлива й актуальна праця в час, коли українське суспільство знову переглядає свою історію, роль імперського спадку та національні цінності».*

Купити книгу «Розділена династія. Родинна історія російського й українського націоналізмів» Фабіана Бауманна

Голова Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, бригадний генерал, доктор технічних наук, професор **Олександр Потій** акцентує на управлінській класиці Пітера Сенджі «П'ята дисципліна. Майстерність та практика зростання організації» (Лабораторія, 2025).

«У сучасному вимірі війни та захисту критичної інфраструктури технологічна перевага визначається не лише кількістю систем РЕБ чи дронів. Це про швидкість, з якою державна машина та Сили безпеки і оборони здатні адаптуватися до викликів. Сьогодні ми активно впроваджуємо сучасні управлінські підходи, зокрема систему цілепокладання OKR (Objectives and Key Results). Але будь-який фреймворк без правильного фундаменту перетворюється на карго-культ. Саме тому я раджу поглянути на “П'яту дисципліну” Пітера Сенджі.

Ця книга — інструкція з розбудови організацій, здатних еволюціонувати в умовах жорсткої невизначеності. Ворог діє за лекалами управління на основі страху. Наша асиметрична

відповідь — це довіра та колективний інтелект команд, які розуміють своє місце у великій архітектурі безпеки, а не просто виконують накази.

Що маємо взяти на озброєння з цієї книги при побудові цілей:

- **Системне мислення замість сліпої гонитви за метриками.** Закони Сенджі попереджають: вузька фокусна оптимізація створює проблеми в майбутньому. Якщо ключові результати (Key Results) встановлені без розуміння впливу на всю екосистему, вони породять нові вразливості. Захист національного кіберпростору вимагає цілісного бачення, а не точкового закриття показників.
- **Спільна візія як справжній Objective.** Статус керівника не робить його бачення автоматично метою для всієї служби. Цілі працюють лише тоді, коли кожен фахівець на кіберфронті чи в інженерному підрозділі щиро поділяє кінцеву мету: технологічну перемогу України. Мета — це не спущена згори директива, це об'єднавчий вектор.
- **Тиск породжує протидію системи.** Спроба досягти амбітних цілей через короткострокове “закручування гайок” дає ілюзію швидкого результату, але виснажує команду. Справжнє лідерство — це усувати інституційні перешкоди та працювати з першопричинами криз, а не вимагати неможливого заради красивого звіту.

Раджу до прочитання офіцерам, управлінцям державного сектору, які формують політики та впроваджують інновації, лідерам defense-tech команд та всім, хто працює на перетині технологій і національної безпеки.

Наша здатність масштабувати правильні рішення та навчатися швидше за ворога — це стратегічна зброя, яку неможливо ні скопіювати, ні знищити», — прокоментував він.

Детальніше про книгу Пітера Сенджі «П'ята дисципліна. Майстерність та практика зростання організації»

Такий спектр рекомендацій — від художньої літератури до аналітики — відображає різні виміри читання як інструменту розуміння сучасного світу.

Нагадаємо, 23 квітня у світі відзначають Всесвітній день книги та авторського права, започаткований ЮНЕСКО у 1995 році для популяризації читання, підтримки авторів і захисту інтелектуальної власності. Свято об'єднує письменників, видавців, бібліотекарів, перекладачів і читачів у спільному прагненні — поширювати знання та зміцнювати культурну ідентичність.

<https://mincult.gov.ua/news/uryadova-chytaczka-dobirka-ulyubleni-knyzhky-ukrayinskyh-ministriv>